

не в змозі встановити ступінь винності особи в бійці за відсутності свідків, питання винності вирішувалося за жеребом або присяги. Якщо перед початком бійки або під час її хто-небудь загасив свічку і не можна було встановити винного в нанесенні поранень через темряву, то відповідала особа, яка загасила свічку. Всі ці приклади свідчать про те, що законодавство прагнуло передбачити не тільки різні форми вини, а й ті випадки, коли її практично було дуже важко або навіть неможливо встановити і назвати винну особу. Для правильного визначення провини суд повинен був виявляти причинний зв'язок між діянням винного і наслідками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права / М.Ф. Владимирский-Буданов. – Ростов-на-Дону, 2005. – 425 с.
2. Ключевский В. Русская история. Полный курс лекций в трех книгах / В. Ключевский. – М.: Мысль, 2003. – 330 с.
3. Кудимов А.В. Источники права древней Руси / А.В. Кудимов // История государства и права. – 2006. – № 10. – С. 25.
4. Статут Великого княжества Литовского 1529 г. – Минск, 1960. – 300 с.
5. Сурилов А.В. Общественно-политический строй и право Великого княжества Литовского / А.В. Сурилов. – Кишинев, 1961. – 236 с.
6. Титов Ю.П. Хрестоматия по истории государства и права / Ю.П. Титов – М.: Проспект, 2010. – 480 с.
7. Черепнин Л.В. Образование русского централизованно государства в XIV – XV вв. / Л.В. Черепнин. – М., 1960. – 450 с.

Н.И. Долматова. Правовое значение преступлений и наказаний в Литовских статутах. – Статья.

Аннотация. В зависимости от характера преступной деятельности и ее последствий, преступления в Великом княжестве Литовском делились на преступления против здоровья, собственности и личной неприкосновенности. За государственные, антифеодальные и религиозные преступления в Великом княжестве Литовском широко применялась коллективная ответственность. Субъектом преступления признавался только человек.

Ключевые слова: преступление, уголовная ответственность, вина, наказание.

Natalia I. Dolmatova. Legal Significance of Crime and Punishment in The Lithuanian Statute. – Article.

Summary. Depending on the crime nature and its consequences, crimes were divided into crimes against health, property and personal security in the Grand Duchy of Lithuania. Collective responsibility was widely used for the state, feudal and religious crimes in the Grand Duchy of Lithuania. Only a man was recognized as a perpetrator.

Key words: crime, criminal responsibility, guilt, punishment.

УДК 342.5

В.Ю. Дронов,
здобувач,

Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ХАРАКТЕР ФУНКЦІЙ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Анотація. Дослідження присвячене процесу поєднання у функціях сучасної держави правової та політичної складових. В ньому розглядається політичний характер деяких ознак функцій держави та пропонується вважати політико-правовий характер однією з ознак.

Ключові слова: функції держави, сучасна держава, державна влада, суверенітет, політика.

«Функція держави» є однією з найбільш досліджених в літературі з теорії держави і права категорію, що стосуються діяльності держави. Цією проблемою опікувалася ціла когорта вчених: А.В. Венгеров, Н.М. Крестовська, А.Ф. Крижановський, В.В. Лазарєв, М.М. Марченко, В.С. Нерсесянц, М.Н. Марченко, Ю.М. Оборотов, О.Ф. Скакун. В дисертаційних дослідженнях низка вчених звертались до проблеми функцій сучасної держави (Джураєва О.О.) [1], становлення внутрішніх функцій (Мотиль І.І.) [2], внутрішніх функцій держави в умовах членства в Європейському Союзі (Сало В.І.) [3]. Ціла низка досліджень присвячені окремим функціям держави, таким як, наприклад, політична (Кузенко У.І.) [4]. Звичайно ж, ці автори та інші вчені-юристи розглядають функції сучасної держави, здебільшого, у правовому аспекті. Разом з тим, не можна не враховувати політичного характеру функцій сучасної держави. Розглянемо деякі з аспектів, що дозволяють говорити про політико-правовий характер функцій держави.

Функції держави тісно пов'язані з таким поняттям як суверенітет, при чому як народний, так і державний. Адже єдиним джерелом влади є народ, ніхто не може узурпувати владу, отже й реалізувати свої функції держава повинна виходячи з цих принципів. При цьому поняття суверенітет також має як правове, так і політичне значення. Держава є учасником, як міжнародно-правових, так і політичних відносин. В умовах кризи суверенітету держави, про який каже Ю.М. Оборотов [5, с. 54], відбувається й криза функцій держави. Адже, безумовно, з одного боку рівень суверенітету держави зумовлює її функції, а саме їхню кількість та сутність, поставлені завдання, а, з іншого боку, рівень виконання функцій, залежність держави у реалізації своїх функцій від внутрішніх та зовнішніх чинників, дають можливість зрозуміти й рівень її суверенітету. Обмеження суверенітету не може не впливати й на функції держави. Наприклад, це має місце при вступі держави до міжнародної організації чи до наддержавного утворення, такого як Європейський союз. В такому випадку частина функцій держави – цілком або в повному обсязі, передаються такій організації або утворенню, які в свою чергу, також мають функції.

В теорії держави і права розроблена ціла низка ознак функцій держави. Ми можемо побачити, що багато з них також мають політичний характер. Так, зазначається, що у функціях предметно виявляється класова і загальнолюдська сутність, соціальне призначення. Функції держави як вираження її соціального призначення показують, у чому знаходить своє виявлення вплив держави на суспільство, її регулююча роль [6, с. 44]. Безумовно, ці питання є й політичними. Вчені визначають особливі форми реалізації функцій держави (правові та організаційні), обумовлені застосуванням специфічних методів управління, у тому числі владно-примусових [7, с. 68]. Зупинимось на формах реалізації функцій держави. Існує думка, що всі функції держава здійснює в правових формах: шляхом правотворчості, видання законів, виконавчо-розпорядчої діяльності, застосування права, контрольно-наглядової діяльності за виконанням законів [8, с. 123]. Проте ми все ж таки будемо розділяти форми на правові та неправові (організаційні). Правові форми можна з впевненістю віднести саме до правової сторони функцій держави. До неправових, зокрема, відносять контрольну, ідеологічну, виховну, інформаційно-технічну (допоміжну), та інші види державної діяльності [7, с. 85]. Серед зазначених форм політичний характер має, як мінімум, ідеологічна форма реалізації функцій держави. В літературі підкреслюється публічно-владний характер функцій держави, оскільки їхня реалізація гарантована з боку держави, у тому числі державним примусом [9, с. 97]. Звичайно ж, публічна влада пов'язана саме з політичною сферою. Функції держави не статичні, їхній склад і зміст визначаються багатьма факторами і постійно змінюються, в деяких своїх аспектах піддаючись потужному впливу стабільних етнокультурних пластів життя суспільства, національних, територіальних особливостей, традицій тощо, і виявляючи тим самим процес еволюції функціональності [10, с. 123]. Очевидно, що серед таких факторів не можна не назвати й політичні, адже функції держави у конкретний період та особливості їхньої реалізації будуть залежати від ідеології, що є пануючою у державі, моделей розподілу влади, політичного устрою. Впливовим фактором є також вибори, що виступають, як політичний процес. Якщо звернутись до моделей розподілу влади, то, наприклад, в класичній ліберальній моделі інститут держави мав надзвичайно

обмежений обсяг компетенції. Адам Сміт, видатний авторитет англосаксонської думки делегував державі обов'язок турбуватися про суспільний порядок, захищати громадян від зовнішніх ворогів та надавати допомогу там, де індивідуальні ресурси не могли впоратись із задоволенням суспільних вимог (освіта, допомога найбіднішим) [11, с. 266]. Вчені підкреслюють й зовнішній вплив на функції держави [10, с. 123]. Тут самий час згадати вже про геополітику, або світову політику. Вплив глобалізації на зміст функцій сучасної держави дослідили у своїй праці Лемак В. та Лемак О. [4].

Висновки. На наш погляд, серед інших ознак функцій сучасної держави, політико-правовий характер має зайняти місце, на яке він заслуговує. Адже залежність функцій держави у конкретний період, суб'єктів та особливостей їхньої реалізації від політичних факторів є очевидною, а держава, її устрій є предметом вивчення не тільки юридичних, а й політичних наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джураєва О.О. Функції сучасної держави: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О.О. Джураєва. – Одеса, 2006. – 15 с.
2. Мотиль І.І. Становлення та розвиток внутрішніх функцій Української держави: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І.І. Мотиль. – Київ, 2007. – 22 с.
3. Сало В.І. Внутрішні функції держави в умовах членства в Європейському Союзі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / В.І. Сало. – Харків, 2008. – 25 с.
4. Кузенко У.І. Політична функція сучасної держави: поняття, зміст, структура / У.І. Кузенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Вип. 28. Т. 1. – С. 23–26. – Бібліогр.: с. 26 (10 назв).
5. Оборотов Ю.М. Загальнотеоретична юриспруденція – теорія держави і права нового часу / Ю.М. Оборотов // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. Т. VIII / редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін.; відп. за вип. Ю.М. Оборотов. – Одеса: Юридична література. – 2009. – с. 54–62.
6. Волинка К.Г. Теорія держави і права: [навч. посіб.] / К.Г. Волинка. - К.: МАУП, 2003. — 240 с.
7. Бабаєв В.К. Теория государства и права: учебник / под ред. В.К. Бабаева. – М.:Юристъ, 2003. – 592 с.
8. Черданцев А.Ф. Теория государства и права: [учебник для вузов] / А.Ф. Черданцев. – М.: Юрайт, 2000. – 432 с.
9. Теория государства и права: [учебник для вузов] / Бережнов А.Г., Воротилин Е.А., Кененов А.А. и др.; под ред. Марченко М.Н. – М.: Зерцало, 2004. – 800 с.
10. Головистикова А.Н. Проблемы теории государства и права: [учебник] / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – М.: ЭКСМО, 2005. – 649 с.
11. Жиро Т. Политология [пер. с польск.] / Т. Жиро. – Х.: Изд-во Гуманитарный центр, 2006. – 428 с.
12. Лемак В. Функції сучасної держави: новий зміст в умовах глобалізації / В. Лемак, О. Лемак // Публічне право. – № 1. – 2011. – с. 108–115.

В.Ю. Дронов. Політико-правовий характер функцій сучасного державства. – Стаття.

Анотація. *Исследование посвящено объединению в функциях современного государства правовой и политической составляющих. В нём рассматривается политический характер некоторых признаков функций государства и предлагается считать политико-правовой характер одним их признаков.*

Ключевые слова: *функции государства, современное государство, государственная власть, суверенитет, политика.*

Vladislav Y. Dronov. Political and Law Character of Functions of Modern State. – Article.

Summary. *This research is dedicated to the combination of law and political components in functions of modern state. Political character of some of features of functions of state are viewed. We propose to regard political and law character as one of these features.*

Key words: *functions of state, modern state, state power, sovereignty, politics.*